

Шевченко О.С., науковий співробітник
відділу організації науково-дослідної
роботи Національної академії
внутрішніх справ

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ В СОЛІДАРНІЙ ДЕРЖАВІ УКРАЇНИ

Практична значущість кримінології полягає в розробленні стратегії протидії злочинності, розробленні рекомендацій, спрямованих на профілактику, запобігання і припинення злочинів. Одним із сучасних методологічних підходів проведення кримінологічних досліджень є синергетичний. Для створення теоретичної конструкції запобігання злочинам та формування відповідної стратегії пропонується зосередитися на механізмах і системах, на яких ґрунтується системна цілісність суспільства, його організаційно-структурна впорядкованість і безпосередньо пов'язана з цим здатність суспільства як системи до саморегуляції. Вже протягом десятиліть кримінологи намагаються зрозуміти і пояснити злочинність в контексті проблематики соціальної регуляції та контролю. Згідно з синергетичним підходом, кримінологічна політика вважається самовпорядкованою та самоврегульованою системою, яка перебуває у стані постійного обміну з іншими напрямками діяльності держави. Для науковців цей методологічний підхід вбачається найбільш вдалим при вивченні й удосконаленні кримінологічної політики як самостійного напрямку реагування на злочинність.

Тема суспільної солідарності в Україні постійно присутня у політичних і громадських дискусіях, які стосуються найшвидшого завершення трансформаційного етапу і виходу на новий рівень розвитку країни.

«Солідаризм» (від французького *80ШагІ8ше* - спільність інтересів, єдність) є соціально-політичним принципом людських взаємовідносин, який на противагу тезі про класову боротьбу як рушійну силу суспільного розвитку проголошує первинним та визначальним фактором життя будь-якого суспільства духовну, психологічну єдність його членів. Крім того, він є своєрідною основою мобілізації соціуму в період серйозних криз або загроз й різко підвищує креативні

можливості соціуму та його ефективність за рахунок синергетичного ефекту, який виникає при усвідомленні різними соціальними групами спільності інтересів і здійснення ними узгоджених дій.

Значимість солідаризму як запоруки мобілізації суспільства для реалізації проектів розвитку країни усвідомлюється насамперед силами, які виступають авторами відповідних проектів і домагаються спільної підтримки для їх реалізації. Не меншою мірою згадане питання актуальне і для громадських рухів, які бачать у суспільному солідаризмі гарантію збереження незалежності країни і зміцнення демократії.

Крім трансформаційного контексту солідаризм в Україні набуває й іншої актуальності - у контексті з'ясування перспектив запобігання та профілактики злочинності в умовах розвитку правової держави [1, с. 4].

Суспільна солідарність руйнується в умовах зростання соціальної напруги, коли проявляються негативні емоції соціальних суб'єктів. Незадоволеність, з якою виростає соціальна напруга, виникає внаслідок неузгодженості цінностей, потреб та інтересів членів суспільства. Із соціальної напруги виникає соціальна тривожність, яка проявляється у переживанні розрізненими індивідами суспільного дискомфорту і яка стає основою для розуміння необхідності колективної дії [2].

В ситуаціях, коли втрачається спільність цінностей і норм, на які має спиратися солідарність, на зміну їм приходять спільні цілі. Тоді основою солідарності стає партнерство, суть якого полягає у співпраці, кооперації зусиль, узгодженості інтересів, потреб, цілей, дій, у спільному конструктивному діалозі щодо способів досягнення мети, у взаємному контролі членів суспільства. Варто наголосити, що сама солідарність може виникати або із побоювання санкцій, або із усвідомлення цінностей, передбачуваних додержанням норм і правил [3].

Процес формування передумов державно-суспільного партнерства у вирішенні повсякденних завдань, які поки що погано усвідомлюються державою, але вже добре зрозумілі суспільству, досліджує І.В. Євдокимов [4]. Становленню основ гуманітарної безпеки в контексті партнерства присвячені наукові доробки Л.І.Сергеевої [5]. Динаміка становлення і функціонування основ соціальної безпеки аналізується як у

дослідженнях учених України [6; 7], так і в роботах зарубіжних авторів [8; 9].

«Партнер» у словнику С.А. Кравченко визначається як: 1) учасник; товариш; 2) компаньйон; 3) чоловік, дружина; 4) співмешканець, співмешканка; 5) контрагент [10, с. 347]. На нашу думку, з позицій кримінологічної теорії, соціальне партнерство - це не тільки система взаємовідносин між певними соціальними класами, групами і прошарками, в якій пріоритетна роль належить загальнонаціональній згоді, а й спосіб, форма спільного життя людей на засадах консенсусу, спільності інтересів. Вказані обставини дають можливість стверджувати, що саме соціальне партнерство є свого роду основою перспектив запобігання злочинності та забезпечення правопорядку в державі.

Звідси висновок: шляхами удосконалення заходів щодо зниження злочинності є підтримка соціальної цілісності та соціальної солідарності. За допомогою суспільної згоди можуть затверджуватися соціальні відносини, які сприяють відмові від конфронтації і ненависті, розвивають партнерство серед громадян, незалежно від їх економічного, політичного, соціального стану в суспільстві, національної і релігійної належності.

Список використаних джерел

1. Суспільна солідарність в Україні: проблеми і політичні засоби їх вирішення. Аналітична доповідь. // За ред. О.М. Майбороди. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2012. - 64 с.
2. Бузовський І. Соціальна напруженість і тривожність у контексті діагностики суспільних конфліктів / І. Бузовський // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2008. - №3. - С. 171, 172, 173.
3. Свеженцева Ю. Що таке партнерство і як його вимірювати: концептуальні та операційні аспекти соціального феномена / Ю. Свеженцева // Соціологія, 2006. - №2. - С.135-139.
4. Евдокимов І. В. Государственно-общественное партнерство в решении проблем рецидивной преступности / И.В. Евдокимов // Безопасность Евразии. - 2010. - №2. - С.531-546.

5. Сергеева Л.И. Проблема гуманизма в контексте культуры глобализации (Становление основ гуманитарной безопасности в контексте глобализации XXI века) / Л. И. Сергеева // Безопасность Евразии. - 2010. - №2. - С. 414-423.

6. Соціальна безпека: теорія та українська практика / І.Ф. Гнибіденко, А.М. Колот, О.Ф. Новікова та ін.; Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана / І.Ф. Гнибіденко(ред.). - К.: КНЕУ, 2006. - 291 с.

7. Управління соціальним і гуманітарним розвитком: навч. посіб.: 2 ч. Ч. 1 /В.А. Скуратівський, В. П. Трощинський, Е.М. Лібанова[та ін.]; за заг. ред. В.А. Скуратівського, В.П. Трощинського; Нац. акад. держ.упр. при Президентові України. - К.: НАДУ, 2009. - 456 с.

8. Киршин Ю. Человекосберегающая военная безопасность мирового сообщества: взгляд в будущее / Ю. Киршин. - Клинцы: Изд-во «Клинцов. город. тип.», 2010. - 300 с.

9. Политическая социология / отв. ред. В.Н. Иванов, Г.Ю. Семигин. - М: Мысль, 2000. - 296 с.

10. Кравченко С.А. Социологический энциклопедический англо-русский словарь. - М.: АСТ; Астрель; Транзиткнига, 2004. - 512 с.